

Belastingverlaging

Bij de voorbereiding van de rijksbegroting voor 1988 zal belastingverlaging niet aan de orde komen. Zolang het financieringstekort niet onder de doelstelling van het regeerakkoord komt, zal de minister van Financiën voorstellen daartoe buiten de orde blijven verklaren. Wel zullen volgend jaar knopen worden doorgehakt ten aanzien van de belastingvereenvoudiging zoals voorgesteld door de commissie-Oort. Rudings Belgische collega Eyskens denkt heel anders over belastingverlaging 1). Sterker nog, Eyskens komt zelf met voorstellen waarin de opbrengst van bezuinigingen op de overheidsuitgaven wordt verdeeld over belastingverlaging en tekortreductie, hoewel grotere tekorten moet zien te financieren dan Ruding.

De verklaring voor dit opmerkelijke verschil in benadering zou kunnen zijn dat men in België niet zo zwaar tilt aan de financieringsproblematiek van de begrotingstekorten. Eyskens zegt in het interview met zoveel woorden dat België „bult van de liquiditeiten” en dat zijn staatsleningen bij emissie meteen voltekend zijn. Zoiets zullen we minister Ruding niet horen zeggen, ook al geldt het ook voor ons land. Ruding rekent het tot zijn verantwoordelijkheid te waarschuwen voor rente-opdrijvende effecten, verdringing van particuliere kapitaalvragers van de kapitaalmarkt en verdringing van de overige rijksuitgaven door rentebetalingen op staatsschuld. Dat de Belgische staat 20% (tegenover de Nederlandse 11%) van zijn budget kwijt is aan rentebetalingen blijft in het interview met Eyskens ongenoemd.

Naast dit verschil in perceptie van de financiële armslag van de overheid, bestaat er tussen beide ministers van Financiën wellicht ook een verschil in de perceptie van de bezuinigingsbereidheid van hun collega's. Eyskens verwacht dat lastenverlichting de politieke motivering zal doen ontstaan om de overheidsuitgaven verder te verlagen, want „de mensen zijn zeer gevoelig geworden voor de fiscale druk”. Die gevoeligheid kunnen we in Nederland ook waarnemen, maar vooralsnog lijkt de gevoeligheid voor bezuinigingen groter. Bij de eerste kabinetsvergadering over de begroting voor het komende jaar, vorige week vrijdag, hebben de ministers de tekortdoelstelling van het regeerakkoord losgelaten. Zij achten de bezuinigingsmogelijkheden juist toereikend om de begrotingsoverschrijdingen te compenseren. De gaten die de tegenvallende economische groei en de evenzeer tegenvallende werkloosheidsontwikkeling in de begroting voor 1988 slaan, zullen tot uitdrukking komen in een hoger dan gepland financieringstekort. Dat de minister van Financiën dit accepteert, terwijl hij in maart van dit jaar de besteding van een belastingmeevaller voor lastenverlichting weigerde, geeft aan dat de overheidsuitgaven, met name de inkomensafhankelijke subsidies als de individuele huursubsidie en de studiekostenregelingen en de subsidies van de WIR, een hogere prioriteit genieten dan verlaging van de belastingdruk.

Deze keuze in combinatie met de vergelijkbare uitgangspositie van België en Nederland zou erop kunnen wijzen dat de Nederlandse minister van Financiën en in zijn voetspoor een meerderheid in het kabinet de effecten van belastingverlaging minder gunstig achten dan de Belgische regering en verscheidene andere regeringen binnen de OESO die de belastingtarieven al hebben verlaagd of dat binnenkort zullen doen. Of heeft het Nederlandse kabinet wat betreft het beperken van de overheidsuitgaven het hoofd in de schoot gelegd en het bewust een mogelijk groeibevorderend beleidsalternatief voor wat het is?

De verwachte positieve effecten van verlaging van de loon- en inkomstenbelasting lopen voornamelijk via de aanbodkant. In het interview met Eyskens wordt er nauwelijks op ingegaan, maar eind vorig jaar heeft de secretaris-

generaal van Economische Zaken er vijf op een rijtje gezet 2):

- lagere marginale tarieven vergroten het aanpassingsvermogen van landen en ondernemingen, doordat de economische actoren grotere inkomensvoordelen kunnen behalen door snel te reageren;
- lagere tarieven hebben een rechtstreekse gunstige invloed op de investeringen en de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling;
- lagere belastingen verbeteren de situatie op de arbeidsmarkt, via verkleining van de wig, op drie manieren: er komt nieuw aanbod los (gehuwde vrouwen); de scholingsgraad zal stijgen doordat het rendement op investeren in onderwijs en vakkennis stijgt; en matiging van de arbeidskosten wordt vergemakkelijkt;
- een lagere belastingdruk vermindert de aantrekkelijkheid van de informele economie, wat de belastingopbrengst verhoogt;
- lagere belastingen beperken het welvaartsverlies van het overhevelen van middelen van de particuliere sector naar de collectieve (Rutten laat de welvaartswinst van deze overheveling overigens buiten beschouwing).

Naast deze moeilijk te kwantificeren micro-economische en welvaartseffecten heeft belastingverlaging uiteraard ook effecten op macro-economisch niveau. Modelberekeningen van deze effecten zijn schaars. De resultaten van een simulatie van de combinatie van loonmatiging en belastingvermindering gefinancierd uit extra bezuinigingen zijn vrij gunstig 3). Tegenover een fors lagere werkloosheid, een grotere productie, een gunstiger betalingsbalans en een betere financiële positie van de bedrijvensector staat slechts een beperkt lager beschikbaar inkomen. Een recente modelberekening van de macro-effecten van een verlaging van de inkomstenbelasting met f. 2 mrd. komt op bescheiden positieve effecten op werkgelegenheid en productie en kleine verslechtingen van de overheidsfinanciën en de lopende rekening 4).

Bij deze bescheiden effecten zijn twee opmerkingen te maken. Ten eerste blijven micro-economische gedragsveranderingen buiten beschouwing. De werkelijke gevolgen kunnen dus groter uitvallen. Ten tweede is het groeibevorderende effect van andere overheidsuitgaven – b.v. extra geld voor scholing of voor onderzoek en ontwikkelingswerk – nauwelijks groter, zeker niet op korte termijn.

Tegen deze achtergrond is het Nederlandse beleid met betrekking tot lastenverlichting niet erg inspirerend. Vanuit een min of meer even (on)comfortabele financiële uitgangspositie zegt de Nederlandse regering „we willen wel, maar we kunnen niet” en de Belgische „we kunnen niet anders, we moeten wel”. Wedden dat het reële bruto nationale produkt van de zuiderburen, de komende vijf jaar, sneller zal groeien dan het onze?

W. Sietsma

1) Aanval op fiscale Himalaya, *NRC Handelsblad*, Supplement Mens en bedrijf, 3 juni 1987.

2) F.W. Rutten, Belastingverlaging en welvaartsverhoging, *Weekblad voor Fiscaal Recht*, nr. 5750, 13 november 1986, blz. 1446 e.v.

3) CPB, *Centraal Economisch Plan 1986*, Den Haag, 1986, blz. 94 – 100.

4) Belastingverlaging in Nederland, *NMB Infograph*, maart/april 1987, blz. 6 e.v.